

Word een maatschappelijk
geëngageerd ondernemer!

De opdracht van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie bestaat erin de voorwaarden te scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België. In dat kader heeft de Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie deze publicatie uitgegeven met de bedoeling een duurzame economie te bevorderen die rekening houdt met de economische, sociale, maatschappelijke en ecologische vraagstukken.

Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnr.: 0314.595.348
<http://economie.fgov.be>

tel. +32 2 277 51 11

 facebook.com/FODEconomie

 [@FODEconomie](https://twitter.com/FODEconomie)

 youtube.com/user/FODEconomie

 linkedin.com/company/fod-economie

Verantwoordelijke uitgever: Jean-Marc Delporte
Voorzitter van het Directiecomité
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel

Wettelijk depot: D/2016/2295/16

Inhoud

1. Wat is een sociaal ondernemer?.....	4
2. Maatschappelijk engagement: meer dan maatschappelijk verantwoord ondernemen.....	4
3. Ervaringen en voorbeelden van Belgische sociale ondernemers.....	5
4. Netwerken voor sociale ondernemers	7
vzw POSECO	7
Netwerk Positieve Ondernemers.....	7
Ashoka	8
5. Organisaties voor sociale ondernemers.....	8
6. Enkele institutionele initiatieven voor het sociaal ondernemerschap.....	9
7. Wat de ondernemers van de overheid verwachten	9
8. Bijlagen: andere Belgische initiatieven voor sociaal ondernemerschap.....	10
8.1. Sociale economie	10
8.2. Financiering.....	11

Artikel afgesloten in september 2014.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Inleiding

Sociaal ondernemerschap is in volle expansie en zorgt voor tewerkstelling. Maar volgens de sociale ondernemers zelf is het nog steeds onvoldoende bekend, ondanks de voordelen voor een duurzamere en inclusievere economie. Deze ondernemers gaan heel wat verder dan het klassieke “maatschappelijk verantwoord ondernemen”, zij willen de wereld veranderen.

In dit artikel wordt een overzicht van de positieve economie¹ in België gegeven, worden enkele tips gegeven voor nieuwe ondernemers die deze weg willen inslaan, en wordt getracht op volgende vragen een antwoord te geven:

- Wat zijn de belangrijkste netwerken voor sociale ondernemers?
- Wat vinden de ondernemers ervan?
- Wie zijn zij, en wat doen zij om de wereld te veranderen?

Het doel van dit artikel is niet de geschiedenis van het maatschappelijk verantwoord ondernemen in België te schetsen, en het wil ook geen inventaris zijn van alle maatschappelijk geëngageerde ondernemers die momenteel in België actief zijn. Het is veeleer bedoeld als een synthese van de ervaringen die uitgewisseld werden tijdens een netwerking die op 20 december 2013 werd georganiseerd door de FOD Economie.

---

¹Positieve economie kan worden beschreven als “de economische, privé en professionele handelingen die op een directe en waarneembare manier bijdragen aan de verbetering van de samenleving en het gemeenschappelijke welzijn”.

1. Wat is een sociaal ondernemer?

Een ondernemer is volgens het Engelse tijdschrift *The Economist* iemand die een vernieuwende oplossing aanbrengt voor een probleem. Een sociaal ondernemer kan dus gedefinieerd worden als een ondernemer die nieuwe, economisch leefbare oplossingen aanbrengt voor de grote problemen van de hedendaagse maatschappij. Zijn project verzoent de economische benadering met de maatschappelijke benadering. Hij houdt bij zijn activiteiten rekening met mens en milieu. Een sociaal ondernemer blijft evenwel op de eerste plaats een ondernemer. Zijn project moet dan ook passen in een concrete marktvisie. Hij moet goederen en diensten produceren die beantwoorden aan een vraag, hij moet een rendabel economisch model hebben, welvaart en tewerkstelling scheppen. Via zijn bedrijf moet de ondernemer oplossingen bieden voor de grote uitdagingen van onze maatschappij, zoals: het erfgoed behouden, het milieu beschermen, een eerlijk inkomen garanderen aan de producenten (fair trade), uitsluiting bestrijden. De besluitvorming moet niet noodzakelijk op grond van het kapitaalbezit gebeuren. Alle bij het ondernemingsproces betrokkenen hebben inspraak (participatory governance). Ook de verloning moet eerlijk gebeuren en er mag geen wanverhouding tussen bestuurders en aandeelhouders bestaan. De verworven opbrengsten dienen zoveel mogelijk terug in het project geïnvesteerd te worden.

Tot slot bouwen sociale ondernemers ten volle mee aan een duurzame economie². Hun streefdoelen lopen parallel met de doelstellingen van het duurzaam ondernemen:

- uitsluiting bestrijden en sociale samenhang versterken;
- ongelijkheid tussen Noord en Zuid bestrijden en internationale samenwerking bevorderen;
- degelijke diensten aanbieden in de gezondheidszorg, alsook op sociaal en cultureel vlak;
- het milieu beschermen en het duurzaam ondernemen van de maatschappij bevorderen;
- de rechten en belangen van consumenten, werknemers en minderheden verdedigen;
- ethische verwachtingen van de burgers en van de maatschappij inlossen (welzijn, gemeengoed van de mensheid, enz.).

De [Europese Commissie](#) vermeldt ook dat de maatschappelijke gevolgen van deze ondernemingen “meetbaar” moeten zijn.

2. Maatschappelijk engagement: meer dan maatschappelijk verantwoord ondernemen

Heel wat ondernemers hebben deze visie reeds overgenomen door onder meer een actief en transparant beleid van maatschappelijk verantwoord ondernemen³ (mvo) te voeren.

---

² De FOD Economie definieert dit begrip als: “duurzame economie is de bijdrage van de economische bedrijvigheid aan duurzame ontwikkeling in het kader van een gereguleerde markteconomie”.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Sociale ondernemers verwerken hun maatschappelijke en/of ecologische engagementen rechtstreeks in het DNA van de onderneming. Alle op de netwerking aanwezige ondernemers stelden dat voor hen mvo⁴ van nature deel uitmaakt van hun “core business”. Van bij de start van hun kmo wordt ten volle rekening gehouden met dit aspect, zodat sommigen onder hen het zelfs niet relevant vinden om over dit specifieke aspect van hun activiteiten te berichten. Met andere woorden, sociale ondernemers geven voorrang aan maatschappelijke doelstellingen in alle aspecten van hun bedrijvigheid, maar streven daarbij wel naar een economisch efficiënte aanpak.

In de Europese Unie kent het aantal sociale ondernemers een exponentiële groei. Sinds begin 2013 valt volgens een Europese studie⁵ 1 nieuwe start-up op 4 (25%) in de EU onder de social business, of staat hij er direct mee in verband.

Deze nieuwe dynamiek heeft ook in België de wind in de rug, zoals reeds aangegeven werd door de werkgroep “Pour une économie positive” onder voorzitterschap van Jacques Attali. Volgens een indicator voor positieve economie staat België als 10e gerangschikt onder 34 OESO-landen. De bedoeling van de nieuwe indicator bestaat erin een ruimere visie op de prestaties van nationale economieën te bieden, door de bbp-indicator te vervullen met 28 andere indicatoren om aldus een zo getrouw mogelijke definitie te kunnen geven van een positieve economie: een economie die de toekomstige generaties dient, die de democratie en de markt met elkaar verzoent, die de dringende korte termijn en de belangrijke lange termijn met elkaar verenigt, en die de wereld als een levend organisme beschouwt dat men moet beschermen en waarderen en waarvan het mensdom slechts een van de onderdelen is⁶.

Hetgeen de sociale ondernemers verenigt, dat is hun doelstelling. Zij hebben zich allen sterk gemaakt dat de corebusiness van hun onderneming niets meer of niets minder beoogt dan “de wereld te helpen veranderen”, met andere woorden dat hun economische bedrijvigheid een rechtstreeks bijdrage levert aan de uitdagingen van mens, maatschappij en/of milieu, met name zoals deze bepaald werden in de langetermijnvisie (2050) voor duurzaam ondernemen die op 17 mei 2013 door de regering werd goedgekeurd.

3. Ervaringen en voorbeelden van Belgische sociale ondernemers

De ondernemingen die aanwezig waren op de netwerking van 20 december 2013 willen “de wereld veranderen”. Hieronder vindt u bij wijze van voorbeelden de meetbare maatschappelijke effecten van deze ondernemingen.

---

³ Maatschappelijk verantwoord ondernemen berust op vrijwillige inspanningen van de ondernemingen vanuit een optiek van duurzaam ondernemen, sociale cohesie en competitiviteit. Dankzij een waaier aan tools - normen, standaarden, labels - kan de concrete toepassing alsook de meerwaarde van de inspanningen gemeten worden en kan een maximaal resultaat behaald worden, zowel voor de onderneming als voor de maatschappij.

⁴ Zie ons artikel “mvo in de kmo” waar we uitgebreid op mvo ingaan en toelichten wat het belang ervan is, hoe en waarom de ondernemingen het toepassen, met welke instrumenten, enzovoort.

⁵Bron: http://ec.europa.eu/internal_market/social_business/index_en.htm.

⁶Bron: J. Attali, “Pour une économie positive”, La documentation française, éd. Fayard, 2013.

BalayKeeno	Een dozijn duurzame en comfortabele woningen bouwen in een modeldorp op de Filippijnen na de tyfoon Haiyan.
Urbani	Verhuring van een groep ecologische appartementen, met algemene vergadering van alle bewoners, milieucharter voor alle huurders.
AMTDS scrl	Association pour un Marché du Travail à Développement Social. Omscholing van midden- en hoger kader ouder dan 50 jaar.
ConcreteDreams	Productie van films met "duurzaam ondernemen" als visie.
1 Toit 2 Ages	Ouderen en studenten met elkaar in contact brengen vanuit een concept van intergenerationeel samenwonen. Reeds mogelijk in Brussel, Namen, Bergen, Luik, Charleroi, Louvain-la-Neuve en Marche-en-Famenne.
Alveus	Organisatie van ecologische en ethische uitvaarten voor een eerlijke prijs (milieuvriendelijke kisten van bamboe, wilgenhout of FSC-hout).
Ethiquable	Verkoop van kwaliteitsproducten van "zuivere oorsprong" afkomstig van uitzonderlijke grondgebieden. Voeding waarin genot, gezondheid en verantwoordelijkheid verenigd worden. Het engagement gaat heel wat verder dan de vereisten van de labels! Meerwaarde voor de coöperatieve verenigingen van producenten uit het Zuiden. Behoud en ontwikkeling van een authentieke boerenlandbouw. Producten met het label "Bio" en "Fair Trade".
Vert d'Iris International	Ontwikkeling van korte voedingsketens en initiatieven voor stadsvergroening. Leertuinen.
Funds For Good	Financiering en coaching van kansarmen met een ondernemingsplan in België.
Le pont (in opbouw)	Een brug (contact) leggen tussen de behoeften van de sociale economie en de competenties van leidinggevendenden uit het midden- en hoger kader.
HazelHeartwood	Coaching van innoverende businessmodellen. Integratie van actieve ervaren senioren.
Droits quotidiens	Vereenvoudigd juridisch advies voor een groot aantal burgers en organisaties.
UrbanFarmCompany	Stadsboerderij van 4.000 m ² op de daken van het nieuwe slachthuis van Anderlecht voor de teelt van lokale groenten.
Infirmiers de rue	Patiënten ter plaatse verzorgen, namelijk op straat, gratis. Sociale herintegratie van daklozen.
Färm	Gezonde en biologische voeding in coöperatieve winkels.

De netwerking van 20 december 2013 vormde een aanmoediging voor de ondernemers om verder te doen en gaf hun de mogelijkheid hun ervaringen, verwachtingen en bedenkingen uit te wisselen, en ons eventueel suggesties te bezorgen die zij aan de overheid wensen mee te

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

delen. Dankzij de netwerking konden zij bovendien hun zichtbaarheid vergroten, een bijzonder belangrijk punt voor de zeer kleine ondernemingen (zko's).

4. Netwerken voor sociale ondernemers

Onder de verschillende netwerken voor ondernemingen zijn drie netwerken in België specifiek gewijd aan het maatschappelijke engagement, met name:

vzw POSECO

Het actiecentrum voor een positieve economie, [POSECO](#), heeft als doel maatschappelijk verantwoord ondernemerschap te promoten en bij te dragen tot een economische aanpak die in harmonie is met de hedendaagse sociale en ecologische uitdagingen. Volgens de woordvoerders van Poseco⁷ omvat deze “positieve economie” een hele reeks punten om de economie in dienst te plaatsen van de mens en het collectieve belang, net zoals eerlijke handel, sociale economie, ethisch bankieren, verantwoord toerisme, duurzame mobiliteit, sociaal ondernemerschap, ecologisch bouwen, milieutechnologie, enz. Poseco (onze belangrijkste partner voor de organisatie van de netwerking) heeft dan ook als kerntaak om voor de nodige hefboomen te zorgen die een snelle overgang naar een positievere economie mogelijk maken.

Netwerk Positieve Ondernemers

Een netwerk van geëngageerde ondernemers die menselijke, sociale en ecologische waarden willen verenigen met hun activiteit. Het promoot een innoverend businessmodel. Het “[Positive Entrepreneurs Network](#)” is het netwerk van sociale ondernemers dat in 2010 in België werd gesticht door de vzw Poseco, onder impuls van gepassioneerde ondernemers. De “Positive Entrepreneurs” zijn maatschappelijk geëngageerd en nemen sociale en ecologische waarden op in hun economische bedrijvigheid.

De twee belangrijkste doelstellingen van het netwerk zijn:

- een dynamiek creëren tussen de sociale ondernemers onderling, en hen in contact brengen met de andere sleutelfiguren om tot een vruchtbare samenwerking te komen;
- dit innoverende model promoten in de economische, academische en institutionele wereld.

Het netwerk nam onder meer het initiatief tot de [Inspiration Days](#): interactieve workshops tussen honderden leerlingen van handelsscholen⁸ en sociale ondernemers en sleutelfiguren van de positieve economie. Door bruggen te slaan tussen de ondernemers en de universitaire wereld (docenten en wetenschappers) wil het netwerk meer bekendheid geven aan het sociaal ondernemerschap, en meer bepaald uitleggen wat de kenmerken zijn op het vlak van businessmodel, innovatie en management.

---

⁷POSECO is een samentrekking van “positieve economie”.

⁸Solvay Brussels School (03/12/2013), HEC Liège (12/02/2014), UGent (17/03/2014).

Ashoka

[Ashoka](#) is het meest uitgebreide netwerk van sociale ondernemers ter wereld, met meer dan 7.000 personen verspreid over 70 landen. Ashoka werd in 1980 gesticht door Bill Drayton en biedt voornamelijk een financiële start en professionele ondersteuning. Daarnaast zorgt het ook voor de uitwisseling van ervaringen en biedt het een platform voor hen die de wereld willen veranderen.

Alle sociale ondernemers die op 20 december 2013 aanwezig waren, vonden dat het sociaal ondernemerschap onvoldoende ontwikkeld is in België. De sector is niet goed gestructureerd, en de bestaande netwerken (zoals POSECO en ASHOKA) beschikken over onvoldoende mensen en financiële middelen. Zij hopen op een sterker netwerk rond hun activiteiten en willen contacten uitbouwen zowel onder elkaar als met de gewesten.

5. Organisaties voor sociale ondernemers

Parallel met deze netwerken ontstaat er geleidelijk wereldwijd een specifieke expertise.

OksigenLab for social entrepreneurship

In België wil de vzw [OksigenLab for social entrepreneurship](#) een incubator voor sociale ondernemingen zijn, alsook een centrum voor onderzoek naar sociaal ondernemerschap. Het levert coaching en ondersteuning voor een vijftigtal sociale ondernemers en het helpt zijn leden bij het verwerven van kennis op het gebied van sociale vernieuwing. Het omvat vier sectoren naargelang de rol die ondernemers wensen, met name:

[Oksigen LAB](#): coaching, support & research

Oksigen ACCELERATOR: ambassador & support network

[SI² FUND](#): financial support

[iPROPELLER](#): consultancy on shared value

L'Académie des entrepreneurs sociaux

[L'Académie des entrepreneurs sociaux](#) van de Universit  de Liège (Campus du Sart Tilman) is sinds 1 oktober 2013 een platform voor de opleiding, ondersteuning en netwerkvorming van sociale ondernemers uitgaande van het Centre d'Economie Sociale de HEC-ULg. De Académie wil deze sociale ondernemers samenbrengen door te beklemtonen wat hen bindt in de plaats van wat hen verdeelt. Ze biedt opleidingen, bijeenkomsten en lesmateriaal voor de scholing in sociaal ondernemerschap aan, alsook aangepaste *managementtools* voor sociale ondernemers en *communicationtools* voor het grote publiek.

Sociale InnovatieFabriek

De [Sociale InnovatieFabriek](#) werd in oktober 2013 opgericht als instituut dat innovatie tracht te brengen in de manier waarop wij samenleven en samenwerken. Het ontbreekt daarbij niet aan concrete voorbeelden.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Repair café

In het “[Repair Café](#)” komen mensen samen om voorwerpen te herstellen. Daardoor kan de levensduur van de producten verlengd worden, blijft kennis behouden en worden sociale banden gesmeed.

1 toit 2 âges

Met “[1 toit 2 âges](#)” stelt een bejaarde aan een student een kamer ter beschikking voor een lagere vergoeding in ruil voor bepaalde diensten.

Buurtpensioen

Met “Buurtpensioen” wil men mensen met verschillende vaardigheden bijeenbrengen. De gepresteerde uren worden als kredieturen op een rekening geregistreerd.

6. Enkele institutionele initiatieven voor het sociaal ondernemerschap

Het sociaal ondernemerschap is meer dan een modeverschijnsel. Het is in volle opgang, zoals reeds aangetoond werd door de [verklaring van Straatsburg](#) die ondertekend werd na de bijeenkomst van honderden sociale ondernemers op 16 en 17 januari 2014.

In België wou de federale regering voor een stimulans zorgen via de volkssleningen die ingevoerd werden bij de [wet van 26 december 2013](#). Deze maatregel moet een antwoord bieden voor het groeiende probleem waarmee kmo's en vzw's te kampen hebben als ze bij de banken kredieten willen verkrijgen. Met deze volkssleningen wil men de - in België aanzienlijke - spaargelden oriënteren in de richting van langetermijnkredieten voor sociaaleconomische en maatschappelijk verantwoorde projecten van de overheid of van de privésector in het kader van infrastructuurwerken aan ziekenhuizen of scholen of van kredietverlening aan kmo's.

7. Wat de ondernemers van de overheid verwachten

Sommige sociale ondernemers beklemtoonden echter dat deze maatregel niet volstaat. Ze stelden voor om de nieuwe Belgische bevek aan de positieve economie aan te passen.

De meeste sociale ondernemers die op de netwerking aanwezig waren, bevestigden ook dat het grootste probleem van hun ondernemingen de toegang tot financiering is, en vervolgens de administratie van de ontvangen subsidies. Ook is er nood aan meer afstemming bij de financiering door overheidsinstanties, die als onvoldoende en bijzonder ingewikkeld beschouwd worden voor de non-profitsector, terwijl er toch een aanzienlijke return on investment is voor de maatschappij.

Veel ondernemers klagen dat hun activiteiten onvoldoende gestimuleerd en gesteund worden door de overheid. Dat zou bijvoorbeeld kunnen gebeuren via aanbestedingen of ook via promotieacties (bijvoorbeeld filmpjes.)

Een van de ondernemers pleitte voor een internalisering van de externe maatschappelijke en ecologische kosten bij de berekening van de subsidies die eventueel toegekend worden.

Tot slot stellen enkele ondernemers voor om een keurmerk “onderneming met maatschappelijk oogmerk” in het leven te roepen, vooral om het kaf van het koren te kunnen scheiden (met name greenwashing voorkomen). Voor hen zou de FOD Economie zelfs een neutrale partij kunnen worden waar het sociaal ondernemerschap gecheckt en gecontroleerd wordt. Een aantal ondernemers menen dat de federale overheid ook na de institutionele hervormingen nog over talrijke mogelijkheden beschikt voor een verdere ontwikkeling van de positieve economie: het vennootschapsrecht, een reeks fiscale bevoegdheden (onder meer de btw), het arbeidsrecht, de algemene reglementering inzake overheidsopdrachten, sociale integratie, enz.

8. Bijlagen: andere Belgische initiatieven voor sociaal ondernemerschap

Onder de verschillende netwerken voor ondernemingen zijn er twee netwerken die specifiek aan mvo gewijd zijn: [Kauri](#) is een ontmoetingsplek voor duurzaamheid waar een ruime waaier aan ondernemingen en ook andere belanghebbenden elkaar ontmoeten, [Business & Society](#) organiseert informatiesessies en ervaringsuitwisselingen, opleidingen, zomercursussen, een onlinekenniscentrum en informatiefilms om de prestaties van zijn leden op het gebied van mvo in de verf te zetten. De Federatie van de [Belgische kamers van koophandel](#) ontwikkelde van haar kant, in samenwerking met haar leden, het [quadrantplatform](#): een ontmoetingsplaats rond 12345 voor ondernemers, dat 325 ondernemers opleidde tot mvo-pioniers in uiteenlopende sectoren. Aan de hand van een [Roadmap](#) kan men zichzelf evalueren en bepalen hoever men staat op het gebied van mvo. Het betreft een parcours dat specifiek voor kmo's opgesteld werd door UNIZO – de Unie van Zelfstandige Ondernemers – om hen op weg te helpen naar een duurzaam ondernemingsbeleid.

8.1. Sociale economie

(selectie van enkele initiatieven)

[Koning Boudewijnstichting](#)

De opdracht van de Koning Boudewijnstichting is duidelijk en tegelijk veelomvattend: de levensomstandigheden van de bevolking helpen verbeteren. In de oprichtingsakte van 1976 wordt de Stichting omschreven als “een onafhankelijke structuur die originele ideeën aanmoedigt en nieuwe projecten opzet”. De Koning Boudewijnstichting steunt projecten en burgers die zich engageren voor een betere samenleving. Zo draagt ze bij tot meer rechtvaardigheid, democratie en respect voor diversiteit.

[Sociale economie](#)

Vlaams portaal voor de sociale economie waar men aan de hand van postcode, naam, gemeente of provincie de sociale ondernemingen in Vlaanderen kan opzoeken.

[CollondSE](#)

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

VOSEC was het Nederlandstalig platform voor Vlaamse steun aan de sociale economie. Het werd in 1999 opgericht, maar werd nadien omgedoopt tot **CollondSE (Collectieve Ondersteuning voor de Sociale Economie)**.

ConcertES

Franstalig overlegplatform van de representatieve organisaties van de sociale economie. Het stelde een memorandum op voor de verkiezingen van 2014.

SAW-B

SAW-B staat voor Solidarités des Alternatives Wallonnes et Bruxelloises. Het werd in 1981 in het leven geroepen om de economische alternatieven in het Waals Gewest te verenigen en te verdedigen. Vandaag telt SAW-B meer dan 100 leden, waaronder 10 sectorfederaties. SAW-B is door het Waals Gewest erkend als adviesbureau en door de Franse Gemeenschap als instantie voor permanente scholing. Het heeft tot taak de ontwikkeling van een economie te ondersteunen die gericht is op respect voor mens en milieu.

Jobyourself

De Brusselse vzw JobYourself, afgekort JYB, ondersteunt twee Brusselse coöperaties, Bruxelles Emergences en DEBUuT scrl fs, in hun taak om werklozen te begeleiden die zelfstandige willen worden. Dankzij de vzw JYB kon het publiek de beschikking krijgen over nieuwe tools zoals een vaardigheidsbalans, een dynamische heroriëntatie en een voorbereiding op het examen basiskennis bedrijfsbeheer.

8.2. Financiering

(een selectie van enkele initiatieven)

Crédal SC

Crédal biedt zowel aan zijn coöperanten (aandeelhouders die fondsen aanbrengen) als zijn partners (klanten die krediet vragen) een nieuwe verhouding ten opzichte van geld. Aan zijn coöperanten biedt Crédal 100 % ethisch spaargeld en een 100 % transparante belegging. Met het verzamelde geld biedt Crédal aan zijn klanten/partners (vzw's, ondernemingen in de sociale economie) goedkopere kredieten alsook advies. Aan zelfstandigen die geen bankkrediet krijgen, biedt Crédal startkrediet, uitbreidingskrediet en aangepaste begeleiding.

Trividend

Trividend is een Vlaams participatiefonds voor de sociale economie.

Hefboom

Hefboom geeft individuele personen, bedrijven, verenigingen en openbare besturen de kans om een deel van hun financiële middelen te investeren in sociale en duurzame projecten. Daartoe biedt Hefboom hen beleggingsproducten aan. Met de verkregen middelen verstrekt Hefboom kredieten, geeft managementadvies en -begeleiding en biedt andere vormen van dienstverlening aan, o.m. project- en aandeelhoudersmanagement.

RFA

Het Réseau Financement Alternatif, een vzw ontsproten uit de verenigingswereld, is reeds meer dan 20 jaar bezig met ethisch en solidair financieren, waarbij prestaties en gemeengoed, economie en respect voor het milieu, menselijkheid en geld met elkaar verenigd worden. Het devies is geld, ethiek en solidariteit met elkaar in samenklank te brengen om zo bij te dragen tot een rechtvaardigere en menselijkere maatschappij.

[Triodos Bank](#)

Triodos financiert duurzame projecten op het gebied van milieu, sociale sector, gezondheid en cultuur. De bank heeft een bijzonder ruime visie op de sociale sector: handelsbedrijvigheid of non-profit, vzw, bedrijf of coöperatieve. Triodos steunt privé- of collectieve initiatieven die op de eerste plaats de vorming van sociale meerwaarde hebben. Het devies van de bank is: "Alle Triodos-leningen zijn volksleningen". In 2009 stichtte Triodos de [Global Alliance for Banking on Values](#), die tot doel heeft de alternatieve banken te verenigen. In oktober verscheen een rapport met als titel: "[Real Banking for the Real Economy: Comparing Sustainable Bank Performance with the Largest Banks in the World](#)".

[Alterfin](#)

Alterfin is een sociale investeerder die sinds 1994 in België kapitaal bijeenbrengt om te investeren in ontwikkelingslanden via instellingen voor microfinanciering en verenigingen van producenten die aan fair trade doen.

[Socrowd](#)

Socrowd biedt een alternatief voor de banken en geeft financiële steun via zogenaamde Crowdfunding. "Crowdfunding" betekent letterlijk "financiering door de massa". Dat houdt concreet in dat er bij de burgers geld gesprokkeld wordt, meestal via gespecialiseerde platformen op internet die oproepen om een specifiek project te financieren. Als het project voldoende investeerders kan verleiden en het benodigde bedrag binnen de gestelde termijn bijeengebracht wordt, wordt het budget vrijgegeven en overgemaakt aan de auteur. Wie bijgedragen heeft, wordt dan "aandeelhouder" en mag hopen op een return on investment. De Autoriteit voor financiële diensten en markten ([FSMA](#)) publiceerde een mededeling hierover waarin de wet- en regelgeving en ook de risico's voor de investeerders toegelicht werden.

Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnummer: 0314.595.348
<http://economie.fgov.be>

